

Югозападен университет „Неофит Рилски“

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за защита на дисертационен труд и присъждане на ОНС „доктор“ по научна специалност „Английски език“, професионално направление 2.1 Филология към Катедрата по германистика и романистика, Филологически факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“

Рецензент: проф. д.ф.н. Дияна Янкова, Департамент „Чужди езици и култури“, НБУ, София

Кандидат: Таня Асенова Табутова

Кратки биографични данни за кандидата

Таня Асенова Табутова е бакалавър по „Английска филология“ (2013 г.) и магистър по „Превод и съвременна англоезична литература“ (2015 г.) в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. От м. октомври 2019 г. досега преподава практически английски език като хоноруван асистент. Приета е за докторант през 2018 г. към Катедрата по германистика и романистика в същия университет с научен ръководител доц. д-р Дафина Костадинова.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Докторантката представя 4 публикации, от които 3 по темата на дисертацията: една е посветена на стилистични фигури при превода на „Великият Гетсби“, а две на превода на стилистични фигури в „Отсам рая“. В тези статии докторантката разглежда предизвикателствата, пред които се изправя преводачът в стремежа си да открие еквиваленти на определени стилистични фигури и тропи. Фокусът е също и върху стратегиите, които различни преводачи са използвали в официалния превод на романите, като

се стига до заключението, че най-често използвани са стратегиите на модулация и адаптация и след това на буквален превод. Четвъртата статия е в съавторство, но не е по темата на дисертацията, затова няма да я обсъждам.

Дисертационният труд на Таня Асенова Табутова „Лексикална еквивалентност на тропите метафора и сравнение в романите на Ф. С. Фицджералд „Великият Гетсби“ и „Отсам рая“ в българските им преводи“ е с обем от 264 стр. в седем глави и списък с ползвана литература. Както и трите статии, представени от докторантката, и видно от заглавието, работата е посветена на анализа на превода на стилистичните фигури метафора и сравнение в двата романа на Фицджералд – „Великият Гетсби“ и „Отсам рая“ на български език, като се разглеждат няколко официални превода от различни преводачи – общо 6 на брой. Целта е да се систематизира разнообразието от преводни варианти, да се определят преобладаващите преводачески стратегии и подходи и тяхната честотност, и до каква степен метафората и сравнението са предадени със същата стилистична фигура на български език или е използвана перифраза.

Хипотезите на изследването са ясно формулирани – очаква се преводът да не следва напълно начина на изразяване в английския език поради културни различия, че може да предизвика загуба на значение, че диахронно тропите се предават по различен начин, че най-използваните преводачески стратегии се очаква да бъдат буквален превод и модулация, и отчасти експанзия и че понякога сравнението може да бъде преобразувано в метафора и обратното.

Методологията на изследването се основава на класификацията на метафорите на Лейкф и Джонсън и класификацията на структурата на сравненията на Паси и Харис, теорията на превода на Вине и Дарбелне и стратегиите за превод на метафори и сравнения, предложени от Нюмарк, Брук, Мейсън и Ларсън.

Корпусът на изследването не е ясно изведен и експлицитно обсъден в

началото на дисертацията при целите, задачите, методологията и т.н.

Резултатите от изследването са групирани според типа метафори и сравнения в изходния текст и в целевия текст, според стратегиите, използвани при превода от различните преводачи, като докторантката стига до заключението, че и в двата романа преобладаващи са онтологичните метафори, а сравненията са от типа на “X е като Y” и “X е сякаш Y”. При превода на метафори и на сравнения се прибегва най-вече до буквален превод и до модуляция, като първият похват е по-характерен при превода на „Великият Гетсби“, а вторият - при „Отсам рая“. Останалите хипотези също са потвърдени в хода на изследването.

Докторантката обсъжда преводите на стилистичните фигури от различните преводачи, като на места предлага и свой вариант, който е доста по-сполучлив от официалните, публикувани преводи, като напр. „...the night around was chill and vibrant with rich tension“: „...а нощта трепереше от студ и напрежение” (стр.44), „Then their lips brushed like young wild flowers in the wind.“: „Устните им приличаха на понесени цветя от вятъра, докоснали се в краткотраен танц.“ (стр. 136), „Quick as a flash Amory reached up and turned on the light ...“: “Със скоростта на светлината, Еймъри светна лампата”. (стр.146).

Авторефератът отразява вярно структурата и съдържанието на дисертационния труд и включва подробна справка за приносите на работата.

Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата

Дисертационният труд представлява задълбочено изследване на научната проблематика, и е написан ясно, интересно, убедително и четивно. Текстът е на английски език и показва добро владение на академичния дискурс. Предложеният анализ на литературата е изчерпателен и несъмнено показва, че тя е добре запозната с изследваната материя. Докторантката

прави преглед на голяма по спектър научна литература и демонстрира добро познаване на проблема. На места липсва критичния анализ на дисертанта, липсва отношението ѝ към една или друга школа или теория, както и връзката с изследваната материя.

Актуалност на изследването:

Дисертацията съдържа както научни, така и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в изследването на стилистичните фигури и техния превод. В резултат на изследването Таня Табутова достига до редица съществени изводи и формулира няколко основни приноса, които могат да бъдат открити в две направления:

Приноси към теорията на езика:

Изследването е първото по рода си интердисциплинарно проучване на метафорите и сравненията в литературните произведения „Великият Гетсби“ и „Отсам рая“, техните културни специфики и преводните им еквиваленти на български език в зависимост от контекстуалните особености на употребата им в езика-източник. Потвърждава се хипотезата, че най-подходящата стратегия е запазването на метафората или сравнението в езика-цел. Потвърждава се и хипотезата, че и текста и контекста (култура, общество, адресант, адресат, и др.), са изключително важни при правилния избор на преводен вариант. Описателният принос е в изработения списък с метафорите и сравненията в тези два романа.

Приноси към теорията, практиката и обучението

Моделът на анализ на стилистични фигури и техните подходящи преводни еквиваленти на български език определено може да е от полза за теоретичното и практическо обучение по превод. Изведените от изследването заключения могат да послужат на студентите по превод като

насоки за възможни преводни варианти, както и да станат основа, която да се надгради в бъдещи изследвания в тази област с отчитане на текстуалните и контекстуалните фактори (културни, обществени, исторически и др.), които оказват влияние върху избора на един вариант пред друг при превода.

Критични бележки и препоръки

Необходимо е изнасяне на качествена и количествена информацията за корпуса на изследването в началото на дисертационния труд, с логическа обосновка за избора на конкретните произведения, както и за подбора на метафорите и сравненията. Оказва се, че метафорите са 94 от романа Отсам рая и 88 от Великият Гетсби, сравненията съответно 92 и 121 което става ясно чак на стр. 41, стр. 80, стр. 133 и стр. 168.

Макар че се твърди, че в обсъждането е включен и ефектът на преводния еквивалент в езика-цел (напр. стр. 79), при анализа на преводните варианти както на метафорите в романа „Отсам рая“ (глава 3), така и на сравненията (глава 5), докторантката остава на ниво описание и не предлага тълкуване на избора на конкретен преводен еквивалент и съответно неговия ефект върху адресата.

Също така не мога да се съглася с твърдението на Т. Табутова за невъзможността за предаване на определени значения между езиците (стр. 7). Варианти има, понякога на различно езиково ниво, за изразяване на понятия, които привидно не съществуват в един от езиците и именно това е ролята на различните стратегии при превода.

Бих посъветвала докторантката да помисли и за промяна на заглавието при бъдеща публикация на дисертацията си. Това, което тя обсъжда в нея не са лексикални еквиваленти, а по-скоро функционални,

динамични еквиваленти, зависими от определен културен, социален и исторически контекст, т.е. включва се повече от чиста еквивалентност на лексикално ниво.

Заклучение

Всички критични бележки и препоръки имат за цел да допринесат за оформянето на по-добър текст и анализ и в никакъв случай не омаловажават огромния труд на докторанта при обработката на изследвания материал и на постигнатите резултати. Дисертацията отговаря на всички изисквания за научен труд и със своите приноси моменти представлява сериозен, широкообхватен, теоретично и практически значим труд, който отговаря напълно на изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ. Убедено давам своята положителна оценка за дисертационния труд на Таня Асенова Табутова и препоръчвам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен “доктор”.

Дата: 30.10.2024 г.

Рецензент:

DIANA
DIMITROVA
YANKOVA

Регламент (ЕС) 2016/679 на
Европейския парламент и на
Съвета от 27.04.2016

Southwest University "Neofit Rilski"

REVIEW

of the publications and dissertation of **Tanya Assenova Tabutova** for obtaining a PhD degree in professional field 2.1 Philology at the Department of Germanic and Romance Studies, Faculty of Philology, South West University "Neofit Rilski"

Reviewer. Prof. Diana Yankova, D.Litt., Department of Foreign Languages and Cultures, NBU, Sofia

Brief information about the PhD student

Tanya Assenova Tabutova holds a BA in English Philology (2013) and an MA in Translation and Modern English Literature (2015) from the Neofit Rilski University, Blagoevgrad. Since October 2019 she has been teaching practical English as a part-time assistant professor. She was admitted as a PhD student in 2018 at the Department of German and Romance Studies at the same university under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Dafina Kostadinova.

Publications on the topic

The PhD candidate presents 4 publications, 3 of them on the topic of the dissertation: one is devoted to stylistic figures in the translation of "The Great Gatsby" and two to the translation of stylistic figures in "This Side of Paradise". In these articles, the PhD student examines the challenges faced by the translator in trying to find lexical equivalents to certain stylistic figures and tropes. It also focuses on the strategies that different translators have resorted to in the official translation of the novels, concluding that the strategies of modulation and adaptation and then literal translation have been the most commonly used. The fourth article is co-authored, and is not on the topic of the thesis, so I will not comment on it.

Tanya Assenova Tabutova's dissertation "Lexical Equivalence of the Tropes of Metaphor and Simile in F. S. Fitzgerald's novels "The Great Gatsby" and "This Side of Paradise" in their Bulgarian translations is 264 pages long, consisting of seven chapters and a list of references. Similar to the three papers presented by

the PhD student, and evident from the title of the thesis, it is devoted to the analysis of the translation of the stylistic figures of metaphor and simile in Fitzgerald's two novels, "The Great Gatsby" and "This Side of Paradise" into Bulgarian, examining several official translations by different translators - six in total. The aim is to systematize the variety of translation options, to determine the prevailing translation strategies and approaches and their frequency, and the extent to which metaphors and similes are rendered with the same stylistic figure in Bulgarian or whether a paraphrase is used.

The hypotheses of the study are clearly formulated - it is expected that the translation will not fully follow the mode of expression in English due to cultural differences, that it may lead to a loss of meaning, that diachronically tropes are conveyed differently, that the most common translation strategies will be literal translation and modulation, and partly expansion, and that sometimes a simile may be transformed into a metaphor and vice versa.

The methodology of the study is based on Lakoff and Johnson's classification of metaphors and Passy and Harriss' classification of the structure of similes, Vinay and Darbelnet's translation theory and the strategies for translating metaphors and similes proposed by Newmark, Broek, Mason and Larson.

The corpus of the research is not clearly stated at the beginning of the thesis next to the aims, objectives, methodology, etc.

The results of the study are grouped according to the type of metaphors and similes in the source text and in the target text, according to the strategies used in translation by different translators, and the PhD student concludes that ontological metaphors are predominant in both novels, and similes are of the type "X like Y" and "X is as Y". In translating metaphors and similes, recourse is mostly made to literal translation and to modulation, the former technique being more characteristic in the translation of "The Great Gatsby" and the latter in "This Side of Paradise". The other hypotheses of the study are also confirmed.

The PhD student discusses the translations of stylistic figures by different translators, and in places offers her own version, which is much better than the official, published translations, e.g. "...the night around was chill and vibrant with rich tension": "... а нощта трепереше от студ и напрежение " (p.44), "Then their lips brushed like young wild flowers in the wind.": " Устните им приличаха на понесени цветя от вятъра, докоснали се в краткотраен танц." (p. 136), "Quick as a flash Amory reached up and turned on the light...": " Със скоростта на светлината, Еймъри светна лампата." (p. 146).

The author's summary of the dissertation faithfully reflects the structure and content of the thesis and includes a detailed account of the contributions of her research.

Theoretical and applied contributions of the dissertation

The dissertation is a thorough study of the issues, and is written clearly and convincingly. The text is in English and shows a good command of academic discourse. The literature review is comprehensive and undoubtedly demonstrates that she is well versed in the subject matter under study. The doctoral student reviews a large spectrum of scholarly literature and demonstrates a good knowledge. However, the dissertation's critical analysis is lacking in places, the author's stance towards one or another school of thought or theory not always clear, nor at times its relation to the matter under study.

This dissertation contains results that represent an original contribution to the study of stylistic figures and their translation. As a result of the research, Tanya Tabutova reaches a number of significant conclusions and formulates several major contributions that can be outlined in two directions:

Contributions to language theory

The study is the first of its kind interdisciplinary study of metaphors and similes in the literary works "The Great Gatsby" and "This Side of Paradise", their cultural specificities and their translated equivalents in Bulgarian depending on the contextual features. The hypothesis that the most appropriate strategy is to preserve the metaphor or simile in the target language is confirmed. The hypothesis that both the text and the context (culture, society, addressor, addressee, etc.) are extremely important in the correct choice of translation is also confirmed. The descriptive contribution is in the elaborated list of metaphors and comparisons in these two novels.

Contributions to theory and practice of teaching

The model of analysis of stylistic figures and their appropriate translation equivalents in Bulgarian can definitely be useful for theoretical translation courses and practical translator training. The conclusions drawn from the study can serve as guidelines for possible translation options, and can become a basis to build on in future research in this area, taking into account the textual and contextual factors (cultural, social, historical, etc.) that influence the choice of one translation option over another.

Recommendations and critical remarks

The qualitative and quantitative information about the corpus of the research should be moved to the beginning of the dissertation, with a logical justification of the choice of the specific novels, as well as of the selection of metaphors and comparisons. It turns out that the metaphors are 94 from the novel “This Side of Paradise” and 88 from “The Great Gatsby”, the similes 92 and 121 respectively which we only find out as late as p. 41, p. 80, p. 133 and p. 168.

Although it is argued that the effect of the translated equivalent is included in the discussion (e.g. p. 79), the analysis of the translated versions of both the metaphors in the novel This Side of Paradise (chapter 3) and the similes (chapter 5) leaves the thesis at the level of description and lacks the interpretation of the choice of a particular translated equivalent and its effect on the addressee respectively.

I cannot agree with T. Tabutova about the impossibility of conveying meaning between languages (p. 7). Variants exist, sometimes at a different linguistic level, to express concepts that seemingly do not exist in one of the languages, and this is precisely the role of different strategies in translation.

I would also advise the PhD student to consider changing the title in a future publication of her dissertation. What she discusses are not lexical equivalents, but rather functional, dynamic equivalents dependent on a particular cultural, social and historical context.

Conclusion

All the critical remarks and recommendations are intended to contribute to the shaping of a better text and analysis, and in no way diminish the undeniably enormous work accomplished by the PhD student. The dissertation is a serious, wide-ranging, theoretically and practically significant work that fully meets the requirements of Article 27 of the PPPASRB. I confidently give my positive assessment of Tanya Assenova Tabutova’s thesis and recommend that she be awarded the PhD degree.

October 30, 2024

Signed: Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016

